

EN TIDNING UTGIVEN AV
MYNDIGHETEN FÖR TILLGÄNGLIGA MEDIER
OCH PUNKTSKRIFTSNÄMNDEN

Nr 01
2019

PUNKTSKRIFTSLÄSARE

NYA TESTAMENTET

Hanna Wallsten om
sin lättlästa bearbetning:

”Jag var
rädd att
göra
språket
fattigt”

BOKTIPS!

Kära läsare,

När försommaren står för dörren kommer årets första nummer av Vi punktskriftsläsare. Som vanligt hittar du en del lästips i tidningen. Här hittar du en intervju med författaren Hanna Wallsten, som under flera år arbetade med att bearbeta Nya testamentet till lätt svenska. Vi skriver också om en ny rapport, utgiven av MTM och Punktskriftsnämnden, i ämnet bildbeskrivningar.

Trevlig läsning och ha en riktigt skön sommar!

Carina Gerdin,
redaktör

Innehåll 1/2019

I korthet	3
Att beskriva bild	4
Barn & unga	8
Lästips	9
Punktskriftsnämnden	12

Vi punktskriftsläsare ges ut av Myndigheten för tillgängliga medier och Punktskriftsnämnden.

Juni 2019, nr 1.

Utgivning 2 ggr/år.

Ansvarig utgivare:

Magnus Larsson.

Redaktör: Carina Gerdin,
carina.gerdin@mtm.se.

Grafisk form: Blomqvist & Co.

Layout: Carina Gerdin.

Redaktion: Ann-Sofie Falck,
Katarina Carlstein Carlsson,
Louise Hemmingsen,
Björn Westling.

Adress: Myndigheten för tillgängliga medier, Box 5113, 121 17 Johanneshov.

Prenumeration är gratis. Kontakta MTM på telefon 08-580 02 720 eller e-post pren@mtm.se.

Vi punktskriftsläsare finns i punktskrift och i tryckt version.

Foto omslag: Anna Svanberg.

Sommar i radions P1

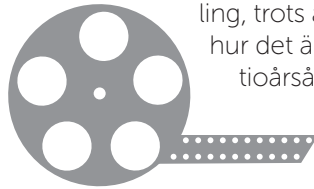
Årets sommarpratarnas tillkännages ungefär samtidigt som detta nummer av Vi punktskriftsläsare kommer ut. Vill du beställa en lista i punktskrift med alla medverkande, kontakta Punktskrifts- och prenumerationsservice.

Programmet, som i år firar 60 år, sänds med start midsommardagen.

Gör film om att vara blind

Just nu pågår arbetet med filmen **Look through my eyes**. Producent och manusförfattare är Mirjana Krisanovic, som också spelar huvudrollen Molly – en ung tjej som anmäler sig till en danstävling, trots att hon inte ser. Filmen tar upp mobbing och hur det är att vara blind i dag. Mirjana blev själv blind i tioårsåldern. Hon arbetar på olika sätt för att motverka fördomar mot personer med funktionsnedsättning.

För regin står Jasmine Lindberg Zerbaoui.

Ett år i siffror

Halvvägs in i 2019 minns vi föregående år. Visste du att MTM under 2018 ...

- producerade **842** titlar i punktskrift?
- lånade ut **15 860** volymer punktskrift till **652** låntagare, varav **59** var studenter?
- producerade **4** nya taktila bilderböcker för barn?
- hade **66** punktskriftsprenumeranter av den lättlästa nyhetstidningen "8 Sidor"?

Fler siffror hittar du i MTM:s årsredovisning 2018. Den finns som pdf på mtm.se.

Twister – spelet som slår knut på dig!

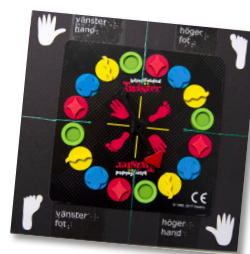

Twister är ett spel där alla känner sig fram och får öva balans och begreppen höger och vänster. Nu har MTM tagit fram en version av spelet som är anpassat för deltagare som inte ser. Alla spelare har samma förutsättningar, eftersom seende använder ögonbindlar. Tjuvkika inte!

Spelet passar för tre till fem personer. En person ansvarar för att snurra pilen på ett snurrhjul och ropar ut på vilken "form" deltagarna ska placera sin hand eller fot. Efter ett tag brukar det bli ett härligt trassel.

Vinner gör den spelare som lyckas stå kvar på alla fyra långst.

Spelet kostar 229 kronor hos Iris hjälpmedel, e-post info@irishjalpmedel.se, telefon 08-39 94 00.

Kontakt och öppettider

Punktskrifts – och prenumerationsservice finns sedan i våras på Sveriges depåbibliotek och lånecentral i Umeå. Det är samma telefonnummer och e-post som tidigare:

Telefon: 08-580 02 720

E-post:

- punktskrift@mtm.se (lån och köp av böcker)
- pren@mtm.se (prenumeration av tidningar)

I sommar har vi helt stängt vecka 29 och 30. Övrig tid är öppettiderna måndag till torsdag klockan 9-12, alla dagar som inte är helgdag.

ATT BESKRIVA BILD

en viktig och komplex uppgift

Vad? Hur? Varför?

MTM anlitar externa leverantörer av bildbeskrivningarna till talböcker och punktskriftsböcker.

Dessa använder MTM:s riktlinjer. Vid leverans gör MTM stickprover av bildbeskrivningarnas kvalitet.

Text är inte bara ord – ofta innehåller texten också en mängd visuella element, avsedda att ge kompletterande information till läsaren. Bildbeskrivning är en viktig del i tillgängliggörandet av en text.

De visuella inslagen i texten kan vara foton, ritningar, kartor eller grafiska figurer. Om bildbeskrivningar saknas finns risken att läsare som inte ser missar viktig information.

Tyvärr är kunskapen om hur bilder används och hur de ska beskrivas för personer med synnedsättning eller blindhet låg. MTM-rapporten **Bildbeskrivning för tillgänglighet** är ett steg i riktning mot ökad kunskap i ämnet.

– Det finns ett stort behov av forskning och utveckling på detta område, säger Björn Westling, projektledare på MTM.

Författare till rapporten är Jana Holsanova, docent i kognitionsvetenskap vid Lunds universitet. På uppdrag av MTM och Punktskriftsnämnden har hon inventerat nationella och internationella riktlinjer för bildbeskrivningar och gjort intervjuer med yrkesgrupper som arbetar med att göra bilder tillgängliga – projektledare, bildbeskrivare, syntolkare och inläsare. Utifrån undersökningen ger rapporten förslag på utvecklingsinsatser, forskningsprojekt och undersökningar.

Björn Westling:

– Relationen mellan text och bild, och hur bilder presenteras

och beskrivs, är centralt i arbetet med att skapa tillgänglig läsning, inte enbart för personer med synnedsättning utan för alla läsare. Rapporten visar på att det är en mycket kvalificerad uppgift att beskriva bilder.

Vad är syftet med bilden? Hur samspelar bild och text? Det är exempel på frågor personer som arbetar med bildbeskrivning möter. Höga krav ställs på hans eller hennes förmåga att bedöma vilka bilder som ska beskrivas, vilken information som ska tillgängliggöras och hur detaljerad beskrivningen behöver vara. Det är också viktigt att hitta begrepp och språkliga formuleringar som förmedlar informationen på ett pedagogiskt sätt. Beskrivningen ska bidra till förståelse och upplevelse utan att belasta läsaren kognitivt.

”Kan jag själv förstå denna beskrivning när jag blundar? Kommer användaren att förstå poängen?” Så säger en av de intervjuade personerna som arbetar som syntolk och inläsare. En stor utmaning, menar hen, är att få helheten att flyta och leda framåt.

Jana arbetar nu med ett nytt samverkansprojekt om syntolkning, bildbeskrivning och social

inkludering vid Lunds universitet. MTM och Punktskriftsnämnden fungerar som projektets samarbetspartners.

– Jag är mycket glad över att vi kan fortsätta vårt långvariga samarbete kring forskningsrelevanta frågor inom syntolkning och bildbeskrivning, säger Jana. Det här samverkansinitiativet ger oss en utmärkt möjlighet att ytterligare driva arbetet framåt på detta kunskapsområde. ●

TEXT: KATARINA CARLSSON CARLSTEIN

FOTO: CARINA GERDIN

FOTO: ÅSA STILLER

”Bildbeskrivning för tillgänglighet” finns att låna som punktskriftsbok. Den finns även som pdf på mtm.se.

HÄLSNINGAR FRÅN UMEÅ!

Ingalill, Bertine, Gun-Mari och Mattias – här har du det nya gänget som sedan i våras tar emot samtal och e-post i MTM:s punktskrifts- och prenumerations-tjänst. De sitter på Sveriges Depåbibliotek och lånecentral i Umeå. För låntagarna är det samma kontaktuppgifter och öppettider som tidigare, men rösterna i telefonluren är nya.

– Vi hoppas att övergången blir så mjuk som möjligt och att vi kan ge lika bra service som tidigare, hälsar Umeågänget genom Ingalill. Ingalill, Bertine, Gun-Mari och Mattias mjukstartade i februari, efter en introduktion och utbildning.

– Det är spännande att få möta så många nya och intressanta människor och genom frågorna lär vi oss något nytt varje dag. Vi punktskriftsläsare passade på att be Umeågänget om boktips:

Koka björn av Mikael Niemi

Det är 1852 i byn Kengis och samer och tornedalingar drabbas av prostens väckelse. När en piga försvinner startas en jakt på den björn man tror härjar i trakten. Men prostens fruktningar blir något mycket värre. Han finner spår av en ondskas

som kommer allt närmare. Historisk roman om prostens Lars Levi Laestadius.

10 volymer, 930 sidor.

Silverbägen av Stina Jackson

Lelle letar fortfarande efter dottern som försvann när hon var 17 år. En dag anländer Mejja till Glimmersträsk. Hon är i samma ålder som Lelles dotter då hon försvann. När ännu en tonårsflicka försvinner flätas Lelles och Mejjas öden samman. 7 volymer, 655 sidor.

Felsteg av Maria Adolfsson

Del 1 i serien Doggerland. En kvinna hittas brutalt ihjälslagen i sitt kök. Kriminalinspektör Karen Eiken Hornby leder mordutredningen.

12 volymer, 1122 sidor.

Den svavelgula himlen

av Kjell Westö

Helsingforsskildring som sträcker sig från 1960-talet och framåt. En medelålders man ser tillbaka på sitt liv. 11 volymer, 1052 sidor.

Jag for ner till bror

av Karin Smirnoff
Augustnominerat nutidsdrama i glesbygd om Jana och hennes tvillingbror.

7 volymer, 632 sidor.

MTM i nytt avtal om samverkan

Ett avtal har slutits mellan MTM och Mälardalens högskola. Syftet är att vidareutveckla samarbetet när det gäller att utveckla stöd till personer med funktionsnedsättning. MTM:s generaldirektör Magnus Larsson säger:

– MTM:s målsättning är att vara ett kunskapscentrum för tillgänglig läsning, där användarnas behov och önskemål står i fokus. Mälardalens högskola har en betydande kompetens inom samverkan med näringsliv och offentlig sektor och stärker det vetenskapliga perspektivet i MTM:s verksamhet. Det möjliggör både samarbetsprojekt och utbyte av information och kunskap till nytta för våra användare.

MTM i Almedalen

Under Almedalsveckan anordnar MTM ett seminarium med rubriken **Är demokratins skattkammare för alla – eller är biblioteken mer otillgängliga än vi tror?**

Medverkar gör bland andra Lars Ilhammar från Kungliga biblioteket och Agneta Elfving, Synskadades riksförbund. Plats och tid: Gotlands museum den 3 juli klockan 13.

Samisk punktskrift 10 år i år

Det var 2009 som Punktskriftsnämnden publicerade skriften "Svenska skrivregler för punktskrift" och då inkluderade de sju bokstäver i nordsamiska som saknas i det svenska alfabetet. Två av dessa används även i lulesamiska.

”DET ENKLA ÄR OFTA DET STARKARE”

Nya testamentet på lätt svenska

När författaren Hanna Wallsten skrev **Nya Testamentet** på lätt svenska för LL-förlaget var den största utmaningen att förenkla ett rikt språk utan att det blev platt.

Hanna Wallsten roman-debuterade 2005 med **I närheten av solen**. I höstas gjorde hon debut på lättläst, men inte med vilken bok som helst. Hur var det att bearbeta **Nya testamentet** till lätt svenska?

– Det var fantastiskt lärorikt. Jag lärde mig mycket om bibelberättelserna, historia och om de olika texttyper som finns i Nya testamentet. För en skribent är Bibeln en rik skatt att ösa ur när det gäller språk och stil. Jag kände ödmjukhet inför texterna. De har så stort symbolvärde för många människor. Målet är att bearbetningen ska göra texten lättare att läsa utan att dess djup gått förlorad.

Vilken var största utmaningen?
– Att förenkla utan att göra texten platt. Språket i NT varierar i de olika böckerna, men det är alltid väldigt rikt. Eftersom mitt uppdrag var att förkorta och förenkla var jag rädd att göra språket fattigt. Men det visade sig att det

enkla ofta är starkare. Innebörden i texten blir tydligare.

Och Gamla testamentet? Är det görligt på lätt svenska?

– O, ja. GT är mer svårläst och betydligt längre, så här finns ännu större potential att förenkla! Det skulle vara väldigt spännande och roligt att bearbeta de texterna också. I NT finns en mängd referenser till Gamla testamentet, mer än vad jag visste om. Därför skulle det såklart kännas mer komplett att ha bearbetat hela Bibeln.

Du skriver också egna böcker, har du någon på gång nu?

– Precis innan NT på lätt svenska kom jag ut med en barnbok som inspirerats av NT. Den heter **Hållplats år 51** och handlar om en nutida pojke som förflyttas till år 51, då aposteln Paulus var igång med att försöka sprida kristendomen. När jag arbetade med NT upptäckte jag Paulus som en karaktär som jag ville använda. Han hade ett väldigt innehållsrikt och

dramatiskt liv och det var roligt att låta ett nutida barn möta honom och ställa frågor som jag hade velat ställa. Nu skriver jag på en ny barnbok och på en ny vuxenbok. Men än har jag inte kommit så långt i arbetet, så det går inte att säga riktigt var de ska landa. ●

TEXT: KATARINA CARLSTEIN CARLSSON
FOTO: ANNA SVANBERG

I SAGANS VÄRLD ÄR ALLT MÖJLIGT

Prinsessor, häxor, magiska krafter och trolleri ...
Sara Lafolie och Ingrid Källström, MTM:s barnbibliotekarier, höll bokprat på Resurscenter syn.

Lara, Josephine, Doruk och de andra i elevgruppen har redan ägnat en dag åt temat sagor och väntar nu på mig och Ingrid. SPSM:s Resurscenter syn i Stockholm anordnar regelbundet kurser för elever från olika delar av landet. Under några dagar tränar de läsning av punktskrift och taktiska bilder och får möjlighet att träffa nya kompisar.

Ingrid börjar med att ta fram en mycket gammal sagobok för högläsning, *Prinsessan på ärtan*. H.C. Andersen är välbekant,

berättar alla ivrigt. Just den här boken är gjord som taktill collagebok, med bilder i olika material.

I sagans värld är allting möjligt. För en stund lämnar vi den gråbleka dagen utanför fönstret, föräldrarna i klassrummet bredvid, punktskärmar och skoluppgifter. Specialpedagog Tina Björk har tagit fram en korg med rekvisita. Där finns en sirlig prinsesskrona med paljetter som cirkulerar bland nyfikna händer, medan vi pratar om kungabarnen som blir förvandlade av häxan Pomperipossa. Eleverna har själva skrivit en saga

och känner igen de olika ingredienserna i berättelsen. Men där är också en del gammaldags ord som vi inte förstår idag. Och hur lång är egentligen en aln?

Med *Sagan om Pannkakan* och *Fisksaga* kommer vi in på mat och kokböcker. Vi lämnar sagovärlden och landar i vardagen igen, med mellis, spel, musik och böcker.

– Jag läser både punktskriftsböcker och talböcker, säger någon och flera av de andra instämmer.

Det är så bra när man kan välja! ●

TEXT: SARA LAFOLIE ILLUSTRATION: MOA HOFF

Vilket är ditt bästa lästips?

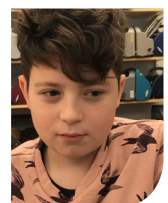
– Astrid Lindgren är min favoritförfattare. ***Bröderna Lejonhjärta*** är så spännande och bra. Böckerna om Emil i Lönneberga är roliga, som när Emil hissar upp sin syster i flaggstången och när pappan blir arg och skriker förgrymmade unge!
Lara, 10 år

– Jag tycker att ***Spöket i Annies rum*** är bra. Det handlar om en flicka som kommer till sin moster på semester och bor i hennes gamla vindrum. Annie och hennes bror undrar om det spökar för de hör saker. Den var lagom läskig.
Josephine, 10 år

– Jag gillar Lasse Majas detektivbyrå. Det är roliga mysterier. Sist läste jag ***Slottsmysteriet***. När Lasse och Maja kommer till slottet upptäcker de att rummen är helt tomma och förstår att det är något mystiskt på gång.
Doruk, 10 år

INGRID KÄLLSTRÖM

Resor med överraskningar

Visst kan det vara spännande att resa iväg och upptäcka något nytt? Och visst är det fantastiskt att du kan resa till en annan värld genom att läsa en bok? Här är tips på berättelser om resor som bjuder på överraskningar.

TEXT: SARA LAFOLIE

Lycklig den som Dunne får

av Rose Lagercrantz

Dunne har tråkigt på lovet. Hon längtar efter bästisen Ella Frida som flyttat till Norrköping. Dunne vill överraska Ella Frida på födelsedagen med ett besök. Hon får tillåtelse att åka själv med tåg. Men mycket kan gå på tok under en tågres.

Rymlingarna

av Ulf Stark

Gottfrids farfar har ett svagt hjärta, men har fortfarande ett himla humör och svär mycket. Nu oroar han sig för att inte bli insläppt i himlen och få träffa farmor när han dör. Pappa tycker att farfar är jobbig, så Gottfrid åker ofta ensam till vårdhemmet. En dag pratar farfar om att resa till platsen där han var som lyckligast. Gottfrid ställer gärna upp.

Tillsammans rymmer de på ett sista äventyr.

Trassel och trumpeter

av Katarina Mazetti

Kusinerna Karlsson är hos moster Frida på ön, fast moster är upptagen på annat håll. Istället får de besök av Regine från Tyskland. När hon flög på egen hand till Sverige hjälpte någon henne att bära, och la då ett paket i hennes ryggsäck. Hon tar med sig paketet till ön. Det visar sig att Regine är efterlyst av polisen. Samtidigt smyger mystiska personer omkring på ön.

Pojken från längesen

av Kerstin Lundberg Hahn

Tove och hennes mamma hittar ett skåp på soptippen som visar sig vara ett spöskåp. Om natten kommer en pojke i sjuårsåldern fram, Florian. Han tar med Tove på en resa i tiden till andra världskriget, då hans familj blev bortförda av tyska soldater. Men varför är pojken i skåpet?

En spännande, sorglig och lite annorlunda spökhistoria.

Livsfarligt i London

av Lena Lilleste

Tommy och Flisen är i London på lovet. De hänger på stan och känner sig vuxna. Men andra dagen blir de rånade. Flisen blir av med plånboken och Tommy sin viktiga uppfinning. De får snart upp spåret efter rånarna. Det leder till något större och otäckare än de kunnat föreställa sig.

Kurragömma

av Petrus Dahlin

Astrid och hennes mamma reser till Spanien, men mamman måste åka på ett akut jobb. Astrid stannar ensam i hyrhuset. Hon får veta att badsjön har en mörk historia – egentligen är det en vattenreservoar som man anlagt ovanpå en by, som tömts på folk.

Barnen som vill leka kurragömma betar sig underligt. De dyker upp allt oftare och det blir riktigt kusligt.

5 romaner och noveller med humor

Det sägs att ett gott skratt förlänger livet och därför tipsar vi om fem romaner och noveller med humoristiska inslag.

TEXT HELENA LINGMERT

Mannen som läste högt på 6.27-tåget

av Jean-Paul Didierlaurent

Guy är en 36-årig man som bor ensam med sin guldfisk i utkanten av Paris. Dagtid arbetar han med att makulera böcker. En dag hittar han ett USB-minne som tillhör en flicka vid namn Julie.

Guy blir besatt av att hitta henne. Det enda han vet är att hon jobbar som toalettvakt på ett köpcentrum.

4 volymer, 289 sidor.

Kungsholmens ros

av Barbro Lindgren

Kungsholmens ros är en liten bullterrier som heter Rosa. Hon är översvalande vänlig, egensinnig och nyfiken.

Barbro Lindgren skriver med värme och humor om möten med andra hundar och människor och om bekymmer och glädjemen som de flesta hundägare känner till.

1 volym, 103 sidor.

Potatishandlaren och andra berättelser

av Ulla Ekh

Noveller som utspelar sig i Norrbotten och handlar om en vardag som ibland visar sig inrymma oväntade dimensioner och chockerande dramatik.

5 volymer, 390 sidor.

Nyheter på tre rader

av Félix Fénéon

Korta, absurda och tankeväckande noveller i nyhetstelegrammens form av den franske 1800-talsanarkisten, konstkritikern och förläggaren Félix Fénéon.

4 volymer, 304 sidor.

Den fantastiska berättelsen om fakiren som fastnade i ett IKEA-skåp

av Romain Puértolas

Fakiren Pugalendhi från Rajasthan har lurat till sig pengar för att kunna resa till Paris och köpa IKEA:s spikmattesäng. På varuhuset gömmer han sig i en garderob som packas i en låda och skickas iväg. På så sätt inleds en galen jakt över världen.

En surrealistisk skröna.

5 volymer, 426 sidor.

Romain Puértolas debutroman om den bluffande fakiren kom ut 2013.

FOTO ERIC CLÉMENT

Nya böcker i punktskrift

SJÄLVBIOGRAFI: **Ändå inte försvunnen** av Lasse Berg

Författaren Lasse Berg och hans fru Ingrid var i Sydafrika när de fick telefonsamtalet

som talade om att deras 34-åriga dotter Linda just hade gått bort i en osannolik olycka. 5 volymer, 389 sidor.

SJÄLVBIOGRAFI: **Jag som var så rolig att dricka vin med** av Rebecka Åhlund

Livet i London bjuder på många tillfällen att dricka alkohol – mer eller mindre överallt och hela tiden. Strax efter

40-årsdag går Rebecka Åhlund, journalist och författare, på sitt första AA-möte.

5 volymer, 407 sidor.

ROMAN: **Regnmannen** av Jonas Karlsson

Sedan Ingmars fru gick bort är rosorna i trädgården allt han lever för. Men den här sommaren är ovanligt varm, allt vissnar. Det införs vattningsförbud och grannarna bevakar varandra. Plötsligt minns Ingmar den gamla kranen på baksidan som är kopplad till sjövattnet.

1 volym, 243 sidor.

Längtan till Italien

När resplaner går i stöpet finns litteraturen som en möjlighet till upplevelser. Viveka Norström Hallberg läser italienska författare.

Den där planerade semestern till Italien blev inte av. Just för tillfället kanske det gör detsamma, när solen skiner som om den aldrig gjort annat. Men ändå ... visst hade det varit härligt att trampa runt i dammet från Pompejis ruiner, äta den godaste pastan på en terrass med utsikt över Liguriska havet och förundras över de gula citronerna som växer på stranden ... Här är tips på tre romaner av italienska författare. De krossar myter eller lever upp till dem. Allt är intressant för den som instämmer i Birger Sjöbergs längtan till Italien "där palmerna de stå så doftande och höga med gröna blader på".

Ondskans innersta väsen av Luca D'Andrea

1985 hittas tre ungdomar brutalt mördade i en dalgång i norra Italien. Trettio år senare flyttar den amerikanske filmaren Jeremiah Salinger till en alpy i närheten med sin familj. Efter en helikopterolycka bestämmer sig Salinger för att undersöka vad som egentligen hände 1985. Det visar sig att något fasansfullt ruvar i dalgången. 11 volymer, 995 sidor.

Elefantens sinne av Marco Missiroli

En roman som tar upp frågan om dödshjälp och vänder och vrider på värderingar om familj och trohet. Pietro lämnar sin tjänst som präst i hemstaden för att bli portvakt i ett elegant bostadshus i Milano. Det visar sig att de boende i huset bär på hemligheter. 6 volymer, 514 sidor.

Utflykten till Tindari av Andrea Camilleri

En ung man har mördats utanför sin port, ett äldre par har försvunnit spårlost i samband med en busstur till den antika ruinen i Tindari. Det är två fall som möter kommissarie Salvo Montalbano en vanlig morgon i den sicilianska staden Vigàta. Finns det ett samband mellan de båda incidenterna? 6 volymer, 550 sidor.

Punktskriftsnämnden informerar

UNDERSÖKNING OM DIGITAL LÄSNING

Läsningen blir mer och mer digital och det tycks vara en generell tendens som även gäller punktskrift. I slutet av 2018 genomfördes en undersökning som frågade punktskriftsanvändare hur de skulle vilja att punktskriften är utformad när man läser digital text med punktskriftsskärm.

Undersökningen beställdes av Punktskriftsnämnden, som sedan tidigare sett behovet av en ny rekommendation för svensk åttapunktsskrift. Men utöver det har också ett behov kommit upp om bättre stöd för läsning av sexpunktsskrift på punktskriftsskärm. Om man idag väljer att läsa sexpunktsskrift på punktskriftsskärm är det inte säkert att punktskriften ser ut som tryckt punktskrift på papper.

Undersökningen visar att de flesta har liten erfarenhet av att använda sexpunktsskrift på punktskriftsskärm. Man läser med punktskriftsskärm när lässituationen är mer komplex och då använder man åttapunktsskrift. Annars väljer man talsyntes eller punktskrift på papper. Det är nästan ingen som efterfrågar åttapunktsskrift i tryckt form på papper eller menar att man ska använda enbart sexpunktsskrift för digital läsning. En tydlig slutsats av undersökningen är att åttapunktsskriften ska behållas och utvecklas.

UTVECKLINGSOMRÅDEN

Undersökningen visar också att när man läser på ett annat språk än svenska bör punktskriften se ut som den gör på det språket. Punktskriften ser till stor del likadan ut på olika språk, men för vissa språkspecifika

tecken skiljer den sig åt. Så ser till exempel tecknet för akut accent olika ut på franska och spanska. Svenskan har ju också sina särskilda tecken för å, ä och ö. För att komma till rätta med problemet med olika tecken skulle det exempelvis krävas att den digitala texten innehåller information om det eller de språk som förekommer.

Matematik skulle bli mer tillgänglig om man vid digital läsning kunde använda skrivregler för matematisk punktskrift på papper. Tanken är god, men inte enkelt genomförbar, eftersom nuvarande skrivregler till en del bygger på att olika formler skrivs på flera rader. Matematik är ett känt svårt ämnesområde för punktskriftsanvändare, huvudsakligen av tekniska skäl. Det saknas ett utvecklat stöd för att växla mellan olika sätt att läsa och skriva matematik i digital form med punktskrift.

Musik och musiknoter är ytterligare ett område där det saknas representation i åttapunktsskrift.

SLUTSATSER AV UNDERSÖKNINGEN

Preliminära slutsatser av undersökningen är att vi ska behålla och utveckla de svenska rekommendationerna för åttapunktsskrift. Ett arbete bör påbörjas för att utöka antalet definitioner av tecken i åttapunktsskrift. Vidare bör nya rekommendationer för sexpunktsskrift för digital läsning med punktskriftsskärm tas fram. Ämnesområden att särskilt ta hänsyn till är, som sagt, matematik, språk och musik.

TEXT: BJÖRN WESTLING, SEKRETERARE